

IDEA (LOPS21)

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun

4. Mitä hyötyä filosofiasta on?

Virittäytyminen aiheeseen

- Perustelee seuraavat väitteet:
  - Matematiikka on hyödyllistä.
  - Äidinkieli on hyödyllistä.
  - Kiinan opiskelu on hyödyllistä.
  - Liikunta on hyödyllistä.
  - Historia on hyödyllistä
- Yritä seuraavaksi perustella, että kyseiset oppiaineet eivät ole hyödyllisiä.
- Mitä tarkoitamme kun sanomme, että jokin on hyödyllistä?

Virittäytymisen aiheeseen: Mitä hyöty tarkoittaa?

- Yksi määritelmä: hyvä väline jonkin tavoitteen kannalta.
Esim.
  - Liikunnan hyöty on terveyden ylläpitäminen.
  - Ruoka on hyödyllistä, koska se maistuu hyvältä ja ravitsee.
  - Luovuudesta on hyötyä, koska se auttaa löytämään uusia ratkaisuja.
  - Matematiikan hyödyllisyyttä voi perustella jatko-opinnoilla.
  - Tutkinnosta on hyötyä, koska sen avulla työllistyy.
- Kun jotain väitetään hyödylliseksi, tavoite jätetään monesti sanomatta, koska sitä pidetään itsestäänselvyytenä.
- Pohdi:
  - Mitä kaikkea lukiokoulutuksella tavoitellaan?
  - Missä näistä tavoitteista filosofiasta on hyötyä?

Filosofiaa tarvitaan koulussa ja opiskelussa

Filosofiassa arvostetaan sekä harjoitellaan seuraavia asenteita ja taitoja.

Missä muissa oppiaineissa näistä on hyötyä?

Asenteet

- Ihmettely ja kyseenalaistaminen
- Rakentava kriittisyys
- Rohkeus ja itsenäisyys
- Luovuus
- Epävarmuuden ja keskeneräisyyden sietäminen

Taidot

- Käsitteiden määrittely
- Logiikka ja johdonmukainen ajattelu
- Perusteleminen
- Eri näkökulmien tarkastelu
- Laajempien kokonaisuuksien ja merkitysten ymmärtäminen

Oheinen taulukko osoittaa, että monen ammatin taustalla on filosofisia kysymyksiä.

Pohdi, mitä kysymyksiä sinun haaveammattiisi liittyy.

Ammatti	Filosofisia kysymyksiä
Neuropsykologi tutkii aivojen toimintaa, esimerkiksi kivun kokemista.	Onko mieli eri asia kuin aivot? Mitä kipu on? Voiko kipua mitata vai onko se yksilöllistä?
Lastentarhanopettaja pohtii, mikä olisi oikea tapa kasvattaa lapsia.	Mitä on kasvatus? Onko ylipäänsä mahdollista kasvattaa toista ihmistä? Saako omia arvoja siirtää seuraaville sukupolville?
Fysiikan huippututkijat pohtivat, kuinka yhdistää suhteellisuusteoria kvanttifysiikkaan.	Onko maailmankaikkeudella alku ja loppu?
Käräjäoikeuden tuomarit pohtivat, pitäisikö siveettömänä ja loukkaavana pidetyn taideteoksen tekijä tuomita.	Mitä on taide? Mitä taiteen nimissä saa tehdä? Mitä on sananvapaus?
Sarjamurhaajaa jahtaavat poliisi ja psykologi pyrkivät selvittämään tekijän profiilia ja ennustamaan hänen liikkeitään sen pohjalta.	Onko ihminen valinnoissaan vapaa? Voiko ihmisen toimintaa ennustaa?
Lääkäri pohtii, onko oikein elvyttää pitkään koomassa ollut ihminen sydänkohtauksen tullessa, jos edessä on vain lisää tajuttomia vuosia sairaalasängyssä.	Mitä on hyvä elämä? Mitä on ihmisuus? Mitä on arvokas kuolema?
Lingvisti tutkii kieltä ja sen vaikutusta ihmisten ajatteluun.	Onko kielen ulkopuolista todellisuutta olemassa? Voiko maailmaa ymmärtää ilman kieltä?
Kansanedustaja pohtii uskonnollisten yhdyskuntien verotusta.	Mikä on uskonto? Mitä on uskonnollinen yhdenvertaisuus?

Yhteiskunnassa

- Demokratia tarvitsee itsenäisiä ja kriittisesti ajattelevia kansalaisia.
- Ajattelun taidot ovat siis myös kansalaistaitoja!
  - taito perustella oma kanta tai mielipide julkisesti
  - tunnistaa hölynpölyn, vaarallisen ääriajattelun ja manipulaation
  - kyky pohtia yhteistä etua, eikä vain itseään
- **Aikalaissokeus:** kyvyttömyys nähdä päättömyksiä ja järjenvastaisuuksia omassa ajassa
  - Esim. orjuus, naisten äänioikeuden kieltäminen, seksuaalivähemmistöjen kriminalisointi
  - Pohdi, mistä nykyaikaa voisi kritisoida?

Omassa elämässä

- Elämässä joutuu joskus suurten kysymysten ääreen:
  - Mikä minulle on tärkeää ja miksi?
  - Missä olen hyvä? Miten voin hyödyntää osaamistani?
  - Mitä tarvitsen elääkseni hyvää ja merkityksellistä elämä?
- Parhaimmillaan filosofia voi auttaa sekä pohtimaan että valitsemaan:
  - Perusteluna ei ole pelkkä fiilis, vaan järkevä harkinta
  - Eri vaihtoehtojen ja näkökulmien huomiointi
  - Mielikuvitus ja uusien ratkaisujen etsiminen
  - Oman itsenäisen ajattelun arvostaminen
  - Vastuu omista valinnoista
  - Epävarmuuden ja keskeneräisyyden hyväksyminen
  - Valmius muuttaa mieltään ja myöntää olleensa väärässä

Tehtävä

- Eli onko filosofia hyödyllistä?
  1. Tee lista perusteista, jotka olivat mielestäsi vakuuttavia tai uskottavia.
  2. Entä mitkä perustelut eivät vakuuttaneet sinua?
- Vertaa listoja parin tai pienen ryhmän kanssa. Keskustelkaa eroista ja yhtäläisyyksistä.
- Keskustelkaa ja ottakaa kantaa väitteisiin:
  - Filosofiaa pitäisi opettaa jo peruskoulussa.
  - Lukiossa pitäisi olla enemmän filosofian kursseja.
  - Yrityksiin kannattaisi palkata enemmän filosofeja.